

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СХІДНОЇ І СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ
Кафедра корейської і японської філології

Курсова робота
з японської філології
на тему:

ГЕНДЕРНА ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ ЯПОНСЬКОЇ МОВИ

Студентки групи Яп06-21
факультету східної і слов'янської філології
денної форми навчання
Освітньої програми:
«Японська мова і література та переклад,
західноєвропейська мова»
Спеціальності 035 Філологія
Спеціалізації 035.069 Східні мови та
літератури (переклад включно),
перша – японська

Онищенко Анастасії Сергіївни

Науковий керівник:

Стратілат Ю. В.

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ЄКТС _____

Київ – 2023

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1.	5
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ГЕНДЕРНОЇ ЛІНГВІСТИКИ	5
1.1. Розвиток гендерної лінгвістики.....	5
1.2. Диференціація понять "стать" і "гендер" у мовознавстві	7
1.3. Особливості жіночого мовлення	11
1.4. Особливості чоловічого мовлення	13
Висновки до першого розділу	16
РОЗДІЛ 2.	17
ЛЕКСИКО-ГРАМАТИЧНІ ВІДМІННОСТІ ЖІНОЧОГО ТА ЧОЛОВІЧОГО МОВЛЕННЯ В ЯПОНСЬКІЙ МОВІ.....	17
2.1. Інтонаційні та фонетичні відмінності чоловічого та жіночого мовлення в японській мові.....	17
2.2. Лексико-граматичні відмінності чоловічого та жіночого мовлення в японській мові.....	18
2.2.1. Чоловічі та жіночі особові займенники	18
2.2.2. Іменні суфікси	26
2.2.3. Рівні ввічливості в чоловічому та жіночому мовленні	27
Висновки до другого розділу	29
ВИСНОВКИ	30
АНОТАЦІЯ	32
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	34

ВСТУП

Гендер як соціальний конструкт, що охоплює широкий спектр культурних, суспільних і психологічних аспектів, був темою дослідження для лінгвістів у різних галузях. Лінгвісти досліджували, як мова формує та відображає гендерні ролі, ідентичності та репрезентації в різних суспільствах і мовах, починаючи від соціолінгвістики та антропології до психолінгвістики та аналізу дискурсу. Було знайдено та проаналізовано роботи наступних дослідників: Таннен Д., Лакофф Р., Маслова Ю. П., Коутс Дж., Окамото Ш.

Актуальність зумовлена спрямуванням сучасної лінгвістики на вивчення гендерної диференціації в мові — це один з ключових аспектів, який має важливе значення для розуміння культурних та соціальних відмінностей в різних мовних спільнотах. Японська мова, з одного боку, є багатозначною та складною у своїй структурі, з іншого боку, вона має відмінності в використанні мовленнєвих засобів для вираження гендерних ролей та стереотипів. Таким чином, вивчення гендерної диференціації в японській мові є цікавою та актуальною темою для дослідження.

Метою визначення лексико-граматичних особливостей жіночого і чоловічого мовлення в японській.

Для дослідження мети потрібно вирішити такі завдання:

1. Проаналізувати розвиток гендерних досліджень.
2. Дослідити особливості чоловічого та жіночого мовлення.
3. З'ясувати основні лексико-граматичні відмінності жіночого та чоловічого мовлення в японській мові.

Об'єкт дослідження — японська мова.

Предметом дослідження є лексико-граматичні особливості жіночого і чоловічого мовлення.

Матеріалом дослідження слугує мовлення персонажів в аніме-серіалах 美少女戦士セーラームーン "Красуня-воїн Сейлор Мун", ワンピース "Великий куш", 新世紀エヴァ

ンゲリオン "Нова ера — Євангеліон" та манзі 桜蘭高校ホスト部 "Клуб побачень старшої школи "Оран"".

В роботі були застосовані такі **методи досліджень**:

1. Аналіз було використано для опису різних аспектів гендерної диференціації в японській мові. Було проаналізовано різні джерела, такі як наукові статті, книги, дослідження, для опису основних теоретичних концепцій та підходів до вивчення даної теми.
2. Класифікація була використана для опису різних видів гендерної диференціації, таких як суфікси, займенники, граматичні форми тощо. Було проведено класифікацію за видами гендерних маркерів та їхнім використанням в японській мові.
3. Порівняльно-зіставний метод було використано для порівняння вживання гендерних маркерів в японській мові з іншими мовами.

Таким чином, комбінація різних методів дослідження дозволила провести комплексний аналіз гендерної диференціації, зокрема виявити типи та особливості гендерних маркерів у японській мові та їхній вплив на комунікацію.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що їх можна застосовувати при викладанні таких навчальних дисциплін, як: "Лексикологія японської мови", "Теоретична граматики японської мови", "Теоретична фонетика японської мови".

За структурою робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, анотації та списку використаної літератури. Повний обсяг роботи – 30 сторінок.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ГЕНДЕРНОЇ ЛІНГВІСТИКИ

1.1. Розвиток гендерної лінгвістики

Гендерна лінгвістика — це відносно нова галузь лінгвістики, яка досліджує те, як мова використовується для створення та утримання соціальної статевої ідентичності. Ця галузь лінгвістики розглядає, як гендерні стереотипи та нерівності відображаються у мові, а також як мова може впливати на наші уявлення про гендерну ідентичність та роль у суспільстві. Лінгвістика допомагає виявити відображення гендерних стереотипів, прописаних у свідомості носіїв мови.

Історія гендерної лінгвістики починається з 1960-х років, коли почали з'являтися перші дослідження з цього питання. У цей період соціально-культурні зміни, пов'язані з рухами за права жінок та гомосексуалів, впливали на зміну мовних практик та мовної політики. Одним з перших досліджень гендерної лінгвістики була праця американської професорки Робін Лакофф "Language and Woman's Place". У своїй праці Лакофф стверджує, що мова є засобом формування гендерних ролей в суспільстві. Мовні стереотипи і репрезентації гендеру можуть відображати та посилювати наявні гендерні стереотипи в суспільстві, і тим самим впливати на сприйняття та поведінку людей.

У 1970-х та 1980-х роках гендерна лінгвістика стала активніше розвиватися та ускладнюватися. Дослідники почали досліджувати вплив мови на формування гендерних стереотипів та нерівностей у суспільстві. У цей час з'явилися роботи, де досліджувалися різноманітні мовні явища, пов'язані з гендерними стереотипами, такі як уживання статево-зумовлених слів, граматичні форми, вживання понять "чоловічий" та "жіночий" для опису речей, які ніяк не пов'язані зі статтю людини.

Зокрема у 80-х рр. ХХ ст. було виявлено, що жінки намагаються використовувати більш кооперативний стиль мови, в той час як чоловіки

користувалися конкурентним стилем. Розвиток гендерної лінгвістики того періоду також охарактеризувався різними позиціями, ретроспективно названими "дефіцит чоловічої домінанти" і "культурної різницею". (Павлюк, 2016, с. 2)

У 1990-х роках гендерна лінгвістика стала більш інтердисциплінарною, залучаючи до своїх досліджень представників різних наукових дисциплін, таких як психологія, соціологія, антропологія та інші. Також у цей період з'явилися нові теорії, які дозволили краще розуміти вплив мови на формування гендерних стереотипів. Однією з таких теорій є теорія перформативності мовлення Джудіт Батлер, яка заявляє, що мова не тільки відображає дійсність, а й утворює її. Її концепція "гендерної перформативності" стверджує, що гендер не є фіксованою біологічною категорією, а радше соціальною конструкцією, яка постійно виконується та конструюється через мову та інші соціальні практики. Її книгу "Gender Trouble: Feminism and the Subversion of Identity" багато хто вважав новаторською роботою в галузі гендерних досліджень.

У 2000-х роках гендерна лінгвістика стала більш сфокусованою на різноманітних мовах та культурах. Досліджувалися специфічні мовні явища та стереотипи в різних мовах. Наприклад, досліджувалися мови, де існує граматична стать (французька, іспанська), мови, де вживаються статево-зумовлені займенники (арабська), а також мови, де немає чіткої відмінності між чоловічим та жіночим родами (фінська, угорська).

Розвиток гендерної лінгвістики призвів до посилення уваги до гендерно-нейтральної мови, коли мова використовується таким чином, що не приписує гендерну приналежність людині чи професії. Цей тип мови сприяє більш справедливому та інклюзивному використанню мови, і був прийнятий багатьма установами та організаціями. До прикладу, в Німеччині відбувається широка дискусія щодо включення гендерної мови у законодавство та офіційну документацію, а також щодо використання гендерно-нейтральних форм у навчальних закладах та засобах масової інформації. ООН у своїх документах використовують термін "humanity" замість "mankind". У деяких громадах та

організаціях, які працюють з ЛГБТ-спільнотою, використовуються термін "вони" ("they") замість "він" або "вона". Також використовуються такі терміни, як: "person", "individual", "member" та інші.

З роками гендерна лінгвістика вийшла за рамки простого вивчення відмінностей. Зараз дослідники зосереджуються на розумінні того, яким чином мова слугує вираженням гендерної ідентичності, вивчаючи питання як мова допомагає встановити гендерні ролі і її можна використовувати, щоб кинути їм виклик.

Для досліджень з питання гендерної ролі мови науковці зазвичай базуються на дослідженні вживання слів, структур і виразів, що використовуються для відображення гендеру в мові, а також на дослідженні сприйняття мови і стереотипів, пов'язаних з гендером.

На додаток до розуміння гендеру через мову, гендерна лінгвістика почала зосереджуватися на ролі технологій у використанні мови та конструюванні гендеру. З появою соціальних мереж та інших цифрових комунікаційних платформ дослідники почали вивчати, як гендер виконується, обговорюється та формується за допомогою технологій.

Загалом, гендерна лінгвістика стала важливою галуззю досліджень, яка постійно розвивається і зосереджується на тому, як мова сприяє нашому розумінню гендеру і як вона використовується для вираження та конструювання гендерних ідентичностей. Зосереджуючись на розумінні гендеру через мову та використання технологій, гендерна лінгвістика розвинулася, щоб забезпечити розуміння складного світу гендерної ідентичності, самовираження та взаємовідносин.

1.2. Диференціація понять "стать" і "гендер" у мовознавстві

Кожна культура чітко диференціює поведінку людини залежно від її статі, приписуючи їй певні ролі, манеру поведінки, почуття та ін. У цьому значенні бути чоловіком чи жінкою — значить, слідувати певним соціальним експектаціям,

пред'явленим соціумом на основі "правила статі". Сьогодні гендер присутній в усіх сферах життя, і мова не є винятком у цьому напрямку. (Маслова, 2009, с. 224)

Традиційно розрізняють два окремі поняття — "стать" і "гендер" — як у повсякденному мовленні, так і в академічному дискурсі. Однак їх часто неправильно розуміють або плутають. У лінгвістиці важливо розуміти різницю між цими двома термінами, оскільки вони по-різному використовуються для опису різних аспектів використання мови.

Визначення статі та гендеру може бути складним, оскільки не існує єдиного визначення, яке б застосовувалося універсально. Загалом, термін "стать" використовується для позначення біологічних характеристик людини, які визначаються хромосомами, успадкованими від батьків. У той час як поняття "гендер" відноситься до соціальних, культурних та психологічних аспектів статі. Гендер визначається соціальними ролями, які пов'язані зі статевою приналежністю та очікуваннями, що стосуються поведінки, відповідності стереотипам, взаємодії з іншими людьми тощо.

До цього часу достеменно не відомо, хто перший використав термін "гендер" у науковому дискурсі. Існує думка, що в соціальних науках це пов'язано з Енн Оуклей (70-і роки ХХ ст.). "Gender" в латинській та англійській мовах репрезентує значення граматичної категорії роду для іменників-істот у разі потреби його уточнення, але в соціальних науках він з'явився для визначення соціальних, а не біологічних відмінностей між чоловіком та жінкою. А це значить, що поняття "гендер" не слід кваліфікувати як суто лінгвістичну категорію, проте мову й мовлення вже традиційно досліджують і з огляду на відображення в них гендеру. (Космеда, Карпенко, Осіпова, Саліонович, & Халіман, 2014, с. 15)

Гендер є одним з основних соціальних чинників, що впливають на мову, оскільки він визначає соціальний статус та роль людини в суспільстві. У багатьох

мовах чоловіча мова вважається стандартом, а жіноча мова — відхиленням від цього стандарту. Це може відображатися в використанні граматичних форм, відмінюванні слів та виразів, а також в інтонації та фонетиці.

Один зі значущих аспектів, пов'язаних з гендерною диференціацією мови, полягає в тому, що мова може відображати та утверджувати гендерні стереотипи та нерівність між чоловіками та жінками. Дослідження показують, що жінки частіше використовують мовленнєві акти, які згадуються в суспільстві як жіночні, такі як запитання, звернення до інших людей, прохання про допомогу. У той же час, чоловіки частіше використовують мовленнєві акти, пов'язані з владою та контролем, такі як накази, пропозиції та інше.

Одне з найвідоміших досліджень у цій області було проведене Деборою Таннен в її книзі "Gender and Discourse". У ній вона стверджує, що мова має статеву диференціацію, і що ця диференціація пов'язана з тим, як чоловіки та жінки сприймають та використовують мову. Вона пише: "Мова відображає взаємини влади, і, таким чином, статеву диференціацію. Вона також утворює та посилює цю диференціацію шляхом репрезентації гендерних стереотипів та культурних очікувань".

Як соціолінгвіст, Дебора Таннен провела широке дослідження гендерних і мовних питань. Її робота підкреслила роль мови у формуванні гендерної ідентичності та стосунків, і вона написала кілька впливових книг, у тому числі "You Just Don't Understand: Women and Men in Conversation", у якій досліджується, як гендер впливає на комунікацію в повсякденному спілкуванні.

Таннен показує, що статева диференціація мови не є просто наслідком біологічної різниці жінок і чоловіків, а складною соціальною конструкцією, яка формується в процесі взаємодії людей та культурних впливів. Таким чином, мова не є нейтральним засобом спілкування, а включає в себе певні стереотипи та погляди, які можуть впливати на сприйняття та поведінку людей у суспільстві.

У виступах жінок експлуатується гендерний стереотип чоловічої агресивності та жіночності; "чоловіча" політика позиціонується як груба і

аморальна. Стратегія дискредитації в передвиборчому дискурсі демонструє гендерну асиметрію. Вказівка на стать може бути використана політичними противниками жінки-кандидата, як маркер невідповідності «чоловічій ролі» політичного лідера. (Маслова, 2009, с. 227)

Групу лексичних гендерних маркерів структурують лексеми, в семантиці яких експлікується сема "стать" (дівчина, сестра – юнак, брат, свекр); присвійні (мій, моя) та особові займенники (він – вона). Гендерні параметри репрезентує форма дієслівних предикатів у третій особі однини чоловічого роду минулого часу (Зів'яли квіти – перестав любити; Создав Бог три зла: чорта, жінку і козла); антропометричні лексеми (старче, юнак, малеча, дідок, бабуся); номени, що засвідчують сімейно-родинні стосунки (золовка, родич, свекруха, сестра, кум). Вказівка на стать здійснюється лексемами-агентивами, що позначають осіб за професією, родом діяльності, званням, посадою (декан, професор, друкарка, солдат). (Топчій, 2020, с. 107)

Репрезентантами гендерної культури виступають лексеми-антропоніми. Щодо значень жіночих і чоловічих імен, то тут спостерігається деяка асиметрія. Так, в українській мові чоловічі імена часто мають значення "сила", "розум" "хоробрість", "мужність": Олександр, Микола, Віктор, Андрій, Георгій, Петро тощо. Так, антропонім Макар, що означає благословенний, щасливий, за давньогрецькою міфологією, одне з імен Зевса (Макаріос). Імена жінок можуть позначати "чистоту", "витонченість", "привабливість", "ніжність" (Людмила,

Божена, Мирослава), а також часто містять назви квітів, що символізують чарівність і жіночу красу: Розалія, Жасмін, Лілія, Ліана тощо. (Топчій, 2020, с. 108)

Крім того, стать може впливати на вживання слів з різними конотаціями. У більшості культур слово "жінка" має позитивну конотацію, тоді як слово "дівчина" може мати більш нейтральне значення або навіть негативну конотацію.

До того ж, стать може впливати на формулювання мовлення. Жінки можуть вживати більше запитань та підсумкових фраз, щоб підтримувати розмову, тоді як чоловіки можуть вживати більше декларативних речень, щоб виражати свою думку. Також стать може впливати на те, які теми обговорюються та який стиль мовлення використовується.

Отже, можна зробити висновок, що диференціація статі та гендеру в мовознавстві є важливою темою, яка вивчає відмінності між біологічною статтю і соціально-культурними конструктами гендерної ідентичності. Це досить складна і розгалужена проблема, яка вимагає глибокого аналізу взаємозв'язку між мовою та культурою, а також розуміння різних вимірів статі та гендеру в мові.

1.3. Особливості жіночого мовлення

Давно відомо, що жіноче мовлення має свої особливості та нюанси. Хоча багато досліджень присвячено тому, чому ці відмінності існують, про унікальні риси жіночого мовлення ще багато чого належить дізнатися.

Жіноче мовлення в різних країнах світу може відрізнятися від чоловічого мовлення та мати свої особливості. Наприклад, в Європі можна виділити такі особливості жіночого мовлення, як:

- Використання більшої кількості загальних слів, замість спеціальної термінології. Це може стосуватися різних сфер життя, включаючи науку, політику та інші.

- Більша увага до мелодії мовлення, інтонації та ритму. Жінки можуть використовувати більше інтонаційних змін та мелодій у своєму мовленні, що допомагає передати більше емоцій та настрою.
- Більша кількість запитань та комунікативних стратегій, що сприяють взаємодії та підтримці розмови.

У азійських країнах також можна відзначити деякі особливості жіночого мовлення, такі як:

- Використання більшої кількості привітань, вибачень та форм ввічливості.
- Більша увага до деталей та нюансів в мовленні. Жінки можуть використовувати більш докладну та точну мову, щоб донести свої ідеї та відчуття.
- Більша тенденція до спілкування про міжособистісні відносини та емоції. Жінки частіше використовують мовні засоби, щоб показати свої відносини з іншими людьми, виразити свої емоції та почуття.
- Більша увага до вживання мовних засобів для підтримання гармонійних відносин. Жінки можуть використовувати мовні засоби, щоб уникнути конфліктів.

Однією з найпомітніших особливостей жіночого мовлення є вищий тембр, який використовується під час розмови. Це часто називають "пронизливістю" жіночого мовлення. Згідно з дослідженням, проведеним вченими з Університету Меріленда, середньостатистичний жіночий голос має діапазон висоти від 1,5 до 3 кГц, тоді як середньостатистичний чоловічий голос має діапазон висоти від 0,8 до 2 кГц. Ця вища висота допомагає жінкам виділятися в розмові і бути почутими над фоновим шумом.

Окрім висоти голосу, жінки також схильні використовувати більш високочастотні слова, такі як "милий" і "чарівний", коли розмовляють. Це, ймовірно, пов'язано з тим, що жінки частіше говорять про емоції, які вимагають слів з більш високою частотою.

Також відомо, що жіноче мовлення є більш описовим, ніж чоловіче. Це пов'язано з тим, що жінки, як правило, використовують більше прикметників і прислівників, а також більш метафоричну мову.

Жінки частіше уникають ненормативної лексики та лайки, звертають увагу на своє мовлення і турбуються про те, як їхні слова можуть вплинути на інших. Замість лайки жінки частіше використовують "О, Боже", щоб висловити свої емоції. (Обідовна, 2022, с. 17)

Основними темами у жіночих розмовах є теми сім'ї, стосунків, моди, виховання дітей, а також мистецтво та література. У розмові жінки більш докладні, ніж чоловіки, а також часто посилаються на фільми, книги та особистий досвід.

Нарешті, жіноче мовлення також характеризується більшим використанням питальних речень. Це поширена лінгвістична особливість жінок, які прагнуть отримати згоду від співрозмовника. Такий тип використання мови відображає те, що жінки часто є більш невпевненими у своїх висловлюваннях.

1.4. Особливості чоловічого мовлення

Однією з основних відмінностей між чоловічим та жіночим мовленням є використання різних типів лексики.

У чоловічому мовленні використовується більше прямих, лаконічних та об'єктивних висловлювань. Чоловіки частіше використовують технічну термінологію, професійні терміни та терміни, пов'язані з певною галуззю знань, такі як наука, техніка, політика, економіка тощо. Вони також частіше використовують скорочення та аббревіатури, зокрема в електронній комунікації.

Існує стереотип, що жінки говорять більше, ніж чоловіки. Однак дані досліджень свідчать про протилежне. Чоловіки говорять більше за жінок майже в усіх ситуаціях. Жінки говорять 66% від загального часу інтерв'ю, тоді як чоловіки

— 70%. Виявлений середній відсоток тривалості висловлювання показує, що чоловіки більш багатослівні, ніж жінки. В інтерв'ю для "Шоу Ендрю Марра" можна відзначити, що найвищий відсоток серед чоловіків-респондентів належить лорду Мандельсону, який говорить 77% від загального часу інтерв'ю. Найвищий відсоток для жінки-спікера — лише 71%. Слід також зазначити, що інтерв'ю з респондентами-чоловіками зазвичай триваліші за часом. Середня тривалість інтерв'ю становила 15 хвилин 28 секунд, тоді як інтерв'ю з респондентами-жінками в середньому становила 8 хвилин 14 секунд. Цей факт ще раз доводить, що чоловіки говорять більше, ніж жінки. (Обідовна, 2022, с. 15)

Також було виявлено, що чоловіки частіше використовують агресивну мову, наприклад, прокльони, образливі слова та інші форми нетерпимості. Однак, важливо зазначити, що це не є нормою, і існують індивідуальні відмінності у мовному поведінці кожної людини.

Використання гумору також, як правило, більше присутнє в чоловічому мовленні, оскільки чоловіки більш схильні до глузування та жартів.

Чоловіки отримують більше задоволення від жартів, гуморесок, анекдотів на агресивні й сексуальні теми, а жінки — від так званого "безглузлого", нетенденційного гумору. Однак сексуальні й агресивні жарти принижують жінок. Крім того, й чоловіки, й жінки отримують більше задоволення від жартів, у яких висміюються жінки, аніж від жартів, об'єктами яких є чоловіки, оскільки такі жарти ображають чоловіків, бо вони надто оберігають свій авторитет. (Космеда, Карпенко, Осіпова, Саліонович, & Халіман, 2014, с. 206)

Що стосується фонетики та інтонації, чоловіки мають тенденцію до більш низького тембру голосу, темпу та ритму мовлення, ніж жінки. Їхня мова також

може містити менше інтонаційних змін, що робить їхнє мовлення менш експресивним та менш змінним в тоні.

Крім того, у чоловіків більш висока частота використання мовних засобів, що вказують на їхню позицію в ієрархії, тобто на виявлення влади та домінування.

Як стверджують психологи й лінгвісти, про що частково йшлося вище, чоловікам притаманна завищена самооцінка, самовпевненість, зосередженість на завданні, схильність до стереотипів у спілкуванні, тобто авторитарний стиль мовлення. (Космеда, Карпенко, Осіпова, Саліонович, & Халіман, 2014, с.199)

Дослідження показали, що чоловічі та жіночі мовленнєві моделі, як правило, досить сильно відрізняються, хоча є й певні збіги. Однією з ключових відмінностей є використання більш високочастотних звуків у мовленні чоловіків, які зазвичай відсутні в жіночому мовленні. Вважається, що це є відображенням вищого рівня тестостерону у чоловіків, що призводить до більш агресивного тону мовлення.

Ще однією особливістю чоловічого мовлення є використання емоційної артикуляції, яка зазвичай відсутня в жіночому мовленні. Це часто розглядається як форма домінування, коли чоловіки використовують сильнішу артикуляцію та чіткіші фрази, щоб донести свою думку.

З фонетичної точки зору, можна відмітити декілька особливостей чоловічого мовлення:

- Низький тембр голосу. У чоловіків зазвичай більш низький тембр голосу, ніж у жінок. Це пов'язано з тим, що у чоловіків є більш розвинуті гортанні звукоутворювальні органи, що дозволяє їм створювати нижчі звуки.
- Мінімальна варіативність висоти тона. У чоловіків зазвичай менше варіацій висоти тона в порівнянні з жінками. Це пов'язано з тим, що вони мають меншу кількість м'язів, які відповідають за регулювання висоти тона.
- Більше використання сильних артикуляційних м'язів. Чоловіки частіше використовують сильні артикуляційні м'язи при мовленні, що може додавати їх мовленню більшої енергії та динаміки.

Іншою фонетичною особливістю чоловічого мовлення може бути сильний наголос на окремі звуки та склади, зокрема на закінчення слів. Чоловіки використовують більше артикуляційної енергії на закінчення слова, ніж жінки. Це може залежати від соціальних чинників, таких як стиль мовлення, професія або культурні норми.

Отже, чоловіче мовлення, як правило, досить відмінне від жіночого і має цілу низку особливостей, які зазвичай не зустрічаються в жіночому мовленні. Ці особливості включають використання більш високочастотних звуків, виразну артикуляцію, гумор і ненормативну лексику. Вважається, що всі ці особливості є відображенням еволюційних рис чоловічого домінування, агресії та соціальних зв'язків.

Висновки до першого розділу

У першому розділі нами було розглянуто важливі питання, пов'язані з гендером та статтю, гендерною лінгвістикою та різницею між чоловічим та жіночим мовленням. У цьому розділі було проаналізовано різні підходи до визначення гендеру та статі, відзначено роль культурних, соціальних та біологічних чинників у формуванні статевої ідентичності.

Було розглянуто основні концепції гендерної лінгвістики, які визнають, що мова може відігравати важливу роль у формуванні та підтримці гендерних стереотипів та нерівностей. Було наведено приклади стереотипних уявлень про чоловіків та жінок, які можуть виявлятися в мовленні.

Окрема увага була приділена дослідженню різниці між чоловічим та жіночим мовленням. Було розглянуто підходи, що пояснюють ці різниці, відзначено, що вони можуть бути зумовлені як соціальними, так і біологічними чинниками. Для підтвердження цих підходів було наведено приклади досліджень, які показують, що жінки та чоловіки мають різні стилі мовлення, використовують різні типи слів та фраз, мають різний стиль комунікації.

РОЗДІЛ 2.

ЛЕКСИКО-ГРАМАТИЧНІ ВІДМІННОСТІ ЖІНОЧОГО ТА ЧОЛОВІЧОГО МОВЛЕННЯ В ЯПОНСЬКІЙ МОВІ

2.1. Інтонаційні та фонетичні відмінності чоловічого та жіночого мовлення в японській мові

Загалом, дослідження показують, що інтонаційні та фонетичні відмінності між чоловічим та жіночим мовленням в японській мові є помітними. Жіноче мовлення характеризується м'якістю вимови, стриманістю, більшими тональними значеннями, діафрагмальними змінами, паузами та інтонаційними змінами. Чоловіче мовлення характеризується більшою монотонністю та меншою кількістю пауз, що може давати враження більшої рішучості та напруження.

Д. Шібамото в своїй статті "Japanese Women's Language" зазначає, що у неформальному спілкуванні жінки в японській мові частіше використовують "жіночий мовний стиль", який характеризується використанням більш м'яких тонів, менш агресивними інтонаційними змінами та більшою кількістю запитань.

В неформальних ситуаціях жінки в японській мові частіше використовують жіночий мовний стиль. Це стиль мовлення, який включає в себе використання м'якого тону голосу, менших інтонаційних змін, більшої кількості запитань, м'яких форм виразів та інших фонетичних особливостей. (Шібамото, 1990, с. 168).

Слід зазначити, що в японській мові існує два види інтонації: висока — 平板 "хейбан" та низька — 頭高 "атамадака". Відмінності в інтонації між чоловічим та жіночим мовленням полягають у тому, що жінки, як правило, вживають більш високу інтонацію, ніж чоловіки. Це особливо помітно в кінці речення, де жінки зазвичай підвищують тон.

В японській мові існує багато звуків, які можуть відрізняти чоловіче та жіноче мовлення. Деякі приголосні звуки можуть звучати інакше в залежності від того, хто їх вимовляє. Так, наприклад, звук "т" може бути вимовлений більш енергійно і гостро чоловіками, тоді як жінки частіше вимовляють його м'якше і з меншою силою. Звук "р" також може звучати різним чином в залежності від статі. Також у жіночому мовленні частіше вживаються м'які звуки, такі як "し" та "ち", в той час як у чоловічому мовленні частіше вживаються тверді звуки, як "す" та "つ".

Дослідження Такашіми та Івао також вказують на те, що жінки мають тенденцію використовувати більше високочастотних голосових характеристик, що може давати враження більшої ніжності та довірливості. У той же час, чоловіки мають тенденцію використовувати більше низькочастотних голосових характеристик, що може давати враження більшої сили та авторитетності. Воно включало в себе аналіз особливостей звучання голосу під час мовлення, зокрема, висоти тона, інтонації, інтенсивності та частотних характеристик голосу.

Для дослідження було використано записи мовлення 20 чоловіків і 20 жінок, що мали стандартну вимову японської мови. Записи були аналізовані за допомогою спеціальних програм, які дозволяли оцінювати різні параметри голосу.

Результати дослідження показали, що жіночий голос має більш високий тон і меншу інтенсивність, ніж чоловічий голос. Також, жіночий голос має більше висхідних та низхідних інтонаційних рухів, що означає більшу варіативність висоти тона під час мовлення. У чоловічого голосу більше звуконосіїв, що свідчить про більшу частотну складність голосу.

2.2. Лексико-граматичні відмінності чоловічого та жіночого мовлення в японській мові

2.2.1. Чоловічі та жіночі особові займенники. Японська мова відрізняється від більшості західних мов, оскільки вона має окремі особові займенники для чоловіків та жінок. Це пов'язано з впливом соціальних та культурних ролей, які

відіграють чоловіки та жінки в японському суспільстві, а також з впливом 男言葉 "оттоко котоба" та 女言葉 "онна котоба".

女言葉 — це явище японської мови, яке описує використання жінками специфічної лексики та граматики для вираження своєї ідентичності та підсилення стосунків з іншими жінками. Воно є відмінністю від загальноприйнятої мови, яка використовується як чоловіками, так і жінками. Жіноча мова є важливим явищем в історії японської мови та культури, яке відображає роль та статус жінок у суспільстві.

Коріння гендерної диференціації в японській мові можна простежити до періоду Хейан (794–1185), часу великих культурних і мистецьких досягнень. У цей період японська мова зазнала значних змін, було розроблено нову систему письма та виникла нова літературна культура. У цей час також почали формуватися гендерні особливості мови: чоловіки та жінки використовували різні слова для звернення один до одного.

Ця мовна диференціація ґрунтувалася на соціальних нормах того часу, які підкреслювали важливість ієрархії та поваги. До чоловіків, які посідали владні та авторитетні позиції, зверталися з почесними словами, тоді як з жінками говорили більш звичним та інтимним тоном.

Історія виникнення жіночої мови пов'язана зі становленням жіночої культури в Японії, зокрема з формуванням жіночих гуртків і танцювальних колективів у період Едо (1603–1868). В цьому контексті формувалась специфічна лексика і граматика, яка відображала жіночі цінності, традиції та ідентичність. У цей період жінки не мали доступу до загальної освіти, тому вони формували свою мову у межах спілкування з іншими жінками, в основному в сфері розваг та дозвілля.

Пізніше, у період Мейджі (1868–1912), жіноча мова стала більш поширеною, в основному серед жінок з вищою освітою, а також серед проституток та гейш. У цей період жінки почали використовувати жіночу мову не тільки для спілкування між собою, але й в контактах з чоловіками.

女言葉 використовувалась жінками в різних сферах життя, включаючи літературу, розмови з іншими жінками, та повсюдний розмовний мовлення. Цей стиль мовлення характеризується використанням більш м'якої та ввічливої лексики, більшою кількістю запитань та виразів зі слівцями, які підтримують розмову, а також використанням зменшувано-пестливих форм слів. У XVII столітті, коли жінки були активнішими учасниками літературного життя Японії, він був дуже популярним. Однак, у результаті зростання впливу західної культури, цей стиль мовлення почав втрачати свою популярність.

З часом жіночий стиль мовлення став менш розповсюдженим, але певні риси його залишалися в мові, яку вживали жінки. Тому на зміну 女言葉 прийшов термін 女性語 "джьосейго", який описує мовленнєвий стиль, що використовують жінки в сучасній Японії. Цей стиль мовлення включає в себе багато ввічливих форм та виразів, що відповідають традиційним гендерним ролям та стереотипам щодо поведінки жінок.

男言葉 "оттоко котоба" — явище, що відображає мовленнєві особливості, що пов'язані зі статтю чоловіка. Це особлива форма мовлення, яка використовується для вираження маскулінності та підсилення соціальної ролі чоловіка у японському суспільстві. 男言葉 є дослівним перекладом фрази "чоловіча мова", тоді як 男性語 "дансейго" є більш сучасним терміном і відноситься до більш загального поняття "мова для чоловіків" у японській культурі. Ці терміни використовуються для позначення особливостей мовлення, що пов'язані зі стереотипними рисами чоловічого способу спілкування в японській культурі, такими як суворість, лаконічність, обмеженість в емоційному вираженні та інші.

Історично, 男言葉 мав свої корені в самурайському кодексі поведінки - 武士道 "бушідо". У цьому кодексі збереглися стародавні правила, які визначали статус та роль чоловіків в японському суспільстві.

У сучасному суспільстві, 男言葉 продовжує використовуватися в різних контекстах, зокрема в спорті, військовій справі, бізнесі та політиці. Так, наприклад, політики використовують 男言葉 для підсилення свого авторитету та лідерських якостей.

Мова, яку використовують чоловіки, має свої особливості, які пов'язані зі специфікою маскулінного способу мислення. Так, 男言葉 може включати в себе короткі та зручні для використання фрази, з використанням аббревіатур та скорочень.

Чоловіки були авторами наукових і релігійних праць, ділових документів і використовували китайські ієрогліфи. Їхні твори були переповнені лексиконом, запозиченим із китайської мови. У той час як придворні жінки писали "жіночі" романи та есе, суворо дотримуючись використання чистої японської мови, не зважаючи на поважний китайський стиль, використовували хірагану. Саме жінки створили видатні для Японії твори, такі як 源氏物語 "Повість про Генджі" та "Записки біля узголів'я", тоді як чоловіки не змогли вплинути на літературу. Незважаючи на демонстрацію виняткового таланту та освіченості, літературні заняття вважалися легковажними та негідними чоловіків, увічнюючи нерівне соціальне становище між статями.

У сучасній Японії чоловіки та жінки пишуть переважно однаково, але в усному мовленні їхні особливості залишаються ще помітними. Жіноча мова використовується в основному у певних контекстах, таких як спілкування між подругами або на певних жіночих заходах. Також її можна зустріти у мангах та аніме.

Згідно з багатьма дослідженнями, молодші покоління чоловіків також віддають перевагу використанню звичайної мови, бо вважають, що чоловіча мова не відповідає їхньому стилю та способу життя.

Наприклад, у статті "Gendered Language Use in Japanese" авторки Маюмі Усамі зазначається, що "Використання чоловічої мови може бути пов'язане з

традиційними уявленнями про гендерну роль у японському суспільстві. Проте, деякі дослідження показують, що молодші покоління чоловіків віддають перевагу використанню звичайної мови, щоб виразити своє індивідуальне ставлення до світу" (Усамі, 2018).

Та не зважаючи на те, що японці намагаються позбутися чоловічого та жіночого мовлення, проте уникати їх ще досить складно. Як зізналася лінгвістка Сугіямо Мейко, вона довго вважала, що, будучи вільною і освіченою, не розмовляє "по-жіночому", але, після того, як почала спостерігати за собою, помітила, що колишні риси постійно проявляються в її мовленні.

Японський мовний етикет переплітається з гендерною мовою, про що свідчить широке використання в ній ввічливих слів і граматичних структур. Цікаво, що багато найбільш ввічливих форм характерно для носіїв жіночої статі, тоді як чоловіки, як правило, використовують менш ввічливу мову. Наприклад, жінки часто додають префікс お- або ㇿ до іменників, щоб звучати більш ввічливо, а чоловіки, як правило, залишають цей префікс для офіційних ситуацій, коли звертаються до начальства. Через те, що в наші дні вихователі дитячих садків і вчителі початкових класів зазвичай жінки, деякі хлопчики переймають звичку всюди використовувати цей префікс, а потім їм доводиться відчуватися.

Існують різні закінчення дієслів, та частки, що використовуються для звернення до людей різної статі. Так частка わ часто використовується жінками, а частка ㇿ частіше використовується чоловіками.

Наприклад, в аніме-серіалі 美少女戦士セーラームーン "Красуня-воїн Сейлор Мун" персонажка Усагі використовує частку わ частіше, ніж персонаж Мамору, який використовує частку ㇿ.

よ — частка, яка часто використовується, щоб підкреслити твердження або поставити запитання. Вона може надати реченню більш емоційного тону, але також може сприйматися як маскулінна чи агресивна, якщо її використовує чоловік.

Ця частка зазвичай використовується для того, щоб додати акценту або висловити зацікавленість чимось, і її можна вживати в багатьох різних контекстах. Найчастіше よ можна почути в аніме, коли говорять чоловічі персонажі, оскільки вона часто використовується, щоб зробити їхню мову енергійнішою та виразити зацікавленість у розмові.

Наприклад, в аніме ワンピース "Великий куш" один з головних героїв, Луффі, часто використовує よ, коли він схвильований або бере участь у бійці. В одному з епізодів Луффі бореться з сильним ворогом і використовує よ, щоб висловити свою впевненість і рішучість. Коли він кидається на свого супротивника, він кричить: おれは海賊王になるんだよー！ "Я буду Королем Піратів!". Ця частка допомагає передати особистість Луффі і робити його промову більш вражаючою.

Жіночі персонажі зазвичай використовують よ щоб додати невимушеного тону до своєї мови або підкреслити якусь думку, не звучачи при цьому агресивно. Наприклад, персонаж Місато з 新世紀エヴァンゲリオン "Нова ера — Євангеліон" часто використовує цю частку щоб зняти напругу в розмовах або додати легковажного тону до своєї мови.

Гендерна мова присутня в усіх видах японських ЗМІ, включно з аніме, мангою та драматичними серіалами. Ці приклади можуть дати уявлення про те, як гендерна лексика використовується в повсякденній японській мові та культурі.

Крім часток, існують також різні відмінювання дієслів для чоловіків і жінок. Наприклад, дієслово "їсти" у словниковій формі звучить як 食べる. Однак, коли говорить жінка, вона може сказати 食べります. Коли говорить чоловік, він може

сказати 食べるよ. За допомогою додавання よ речення стає більш наполегливим, що найчастіше асоціюється з чоловічим мовленням.

Існують також відмінності в лексиці та виразах, які використовуються чоловіками та жінками. Наприклад, жінки можуть використовувати слово もっと "мотто" (що означає "більше") частіше, ніж чоловіки. Чоловіки можуть використовувати слово とても "тотемо" (що означає "дуже") частіше, ніж жінки.

Повсякденні слова, такі як особові займенники, чоловіки та жінки теж вживають по-різному. Найпоширенішим жіночим особовим займенником є 私 "ваташі", який вживається як жінками, так і чоловіками в більш нейтральних ситуаціях, наприклад, в офіційних листах або презентаціях. Однак, серед жінок у розмовній мові та більш неформальних ситуаціях часто вживається більш м'який займенник あたし "аташі", який вказує на скромність та підкореність, і вживається частіше в жіночих розмовах.

Ще одним жіночим особовим займенником є うち "учі", який вказує на зв'язок між мовцем та його родинним колом. Жінки частіше вживають цей займенник, оскільки у японському суспільстві часто очікується, що вони будуть більш зайняті справами в домашньому господарстві та родині, а не в громадських або професійних справах.

Інший жіночий особовий займенник — あたしら "аташіра" — вживається в більш неформальних ситуаціях, і вказує на групу жінок. Цей займенник може використовуватись, наприклад, у групі подруг, які розмовляють між собою.

Окрім цього, існують деякі інші жіночі займенники, які можуть використовуватись в певних контекстах. あたしがち "аташі-гачі" вказує на невпевненість, а わたくし вживається в більш формальних ситуаціях.

Що стосується чоловіків, серед них один з найпоширеніших варіантів займенників — 僕 "боку", який використовується чоловіками відносно молодшого віку та у неформальних ситуаціях.

俺 "оре" — ще один варіант чоловічого особового займенника, який використовується зазвичай для вираження самовпевненості та мужності, тому вживається частіше серед чоловіків, що проживають в міських районах.

У більш формальних ситуаціях або при взаємодії зі старшими, можуть вживатися більш ввічливі займенники, як 私 чи わたくし.

Деякі чоловіки також використовують інші варіанти, наприклад, 拙者 "сешша", який є застарілим варіантом і зустрічається зазвичай у кіно та телевізійних шоу.

В аніме та манзі часто для хлопців і дівчат використовують різні особові займенники, щоб передати різний рівень поваги, близькості та офіційності.

Для прикладу в манзі 桜蘭高校ホスト部 "Клуб побачень старшої школи "Оран"" головна героїня Харухі використовує 僕, щоб підкреслити свою близькість до інших персонажів і свою неформальну особистість. Натомість вона використовує й інші займенники, зокрема あたし, 私 та うち, залежно від ситуації та рівня інтимності, який вона хоче передати. Такий контраст особових займенників допомагає передати різні характери та стосунки персонажів, а також відкриває вікно в культурні норми та цінності Японії.

У лінгвістичній літературі зазначається, що використання особових займенників в японській є складною проблемою для іноземних студентів та перекладачів, оскільки воно пов'язане з культурними та соціальними відносинами у японському суспільстві. Однак, незважаючи на всі ці відмінності, які існують у вживанні чоловічих та жіночих особових займенників, слід пам'ятати, що використання правильної форми залежить від багатьох факторів.

2.2.2. Іменні суфікси. В японській мові іменні суфікси, або як їх ще називають гонорифіки (яп. 敬称), відіграють важливу соціально-розмежувальну роль, вказують на місце співрозмовників в ієрархічній системі і предмет їхньої бесіди. Використання цих суфіксів уже давно є частиною японської граматики, і це одна з найбільш характерних особливостей мови.

Японська мова має кілька іменних суфіксів для іменників жіночого та чоловічого роду, кожен з яких має своє унікальне значення та вживання. Розуміння іменних суфіксів особливо важливе для людей, що вивчають японську. Використання правильного суфіксу може вплинути на рівень поваги, яку ви показуєте своїм партнерам, а також на власну ділову репутацію.

Найпоширенішими іменними суфіксами в японській мові, які залежать від статі, є:

- **-さん**: нейтрально-ввічливий суфікс, який використовується як по відношенню до чоловіків, так і до жінок. Широко використовується в усіх сферах життя: в спілкуванні людей рівного соціального статусу, при звертанні молодших до старших і так далі.
- **-さま**: більш формальний варіант суфіксу **-さん**, який використовується для звернення до людей вищого статусу або для вираження поваги. Обов'язковий у листах при вказівці адресату незалежно від рангу. У розмовній мові використовується досить рідко і тільки при звертанні осіб низького соціального положення до вищих або ввічливе звертання молодших до старших.
- **-くん**: використовується для звернення до хлопчиків або чоловіків молодшого віку, зазвичай в дружній формі. До дорослих використовується як до чоловіків, так і до жінок в тих випадках, коли це колеги по роботі або звертання начальника до підлеглого. Він також може використовуватися між ровесниками, або жінки можуть використовувати його для звернення до свого чоловіка.

- *-ちゃん*: приблизний аналог зменшено-пестливих суфіксів. Вказує на близькість і неофіційність відносин. Вживається людьми рівного соціального статусу та віку, старшими до молодших. Зазвичай використовується маленькими дітьми, близькими подругами, дорослими по відношенню до дітей, хлопцями по відношенню до своєї дівчини.

Незважаючи на те, що відмінності між чоловічим і жіночим мовленням в останні десятиліття стали менш помітними, вони все ще зберігаються.

2.2.3. Рівні ввічливості в чоловічому та жіночому мовленні. Японці мають дуже високий рівень ввічливості в мовленні, і це відображається в їхній культурі та мові. У японській мові існує розрізнення між різними рівнями ввічливості, що відображається в вживанні різних форм слів та виразів. Вважається, що форми ввічливості мають відмінності в залежності від статі.

Дослідження, проведені японськими лінгвістами, показують, що жінки, як правило, використовують більш ввічливу мову, ніж чоловіки. Однак виникає питання, чи відіграє стать роль у визначенні рівня ввічливості, чи діють інші фактори? Західні японісти вважають, що етикет ввічливості залежить від співрозмовника, теми обговорення та конкретних обставин. По суті, ввічливість вказує на соціальну дистанцію між співрозмовниками. На цю дистанцію впливають такі фактори як:

- Приналежність до певної категорії, що визначається соціальним класом, віком, статтю і становищем.
- Рівень офіційності, що залежить від ступеня знайомства між особами, які беруть участь у розмові.
- Емоційний вплив (почуття близькості, неприязні)

Отже, на вибір конкретних мовних структур впливають різні фактори, причому стать є лише одним з компонентів.

У чоловічому мовленні японців можна помітити, що вони частіше вживають більш прямі та прості вирази, особливо у спілкуванні з іншими чоловіками.

Чоловіки зазвичай використовують менш формальні форми ввічливості, що є нормою у чоловічій спільноті.

У мовленні японок більш поширені форми ввічливості, особливо у спілкуванні з іншими жінками. Жінки частіше вживають більш формальні вирази та проявляють більшу увагу до ввічливості у спілкуванні з чоловіками.

Офіційно-ділове мовлення обумовлює для мовця певне середовище з особливими порядками та правилами. Чоловіки, яким не властиво перебувати під тиском, намагаються зробити таке середовище більш комфортним для себе. Через це їм властиве бажання позбутися шанобливих суфіксів якомога скоріше, переводячи співрозмовника на свій рівень ввічливості. Жінки, які асоціюються з пасивністю та піддатливістю, вживають шанобливі суфікси, щоб неявно домінувати своєю, часом надмірною, ввічливістю. Також не можна сказати, що на сьогоднішній день такі поняття, як “чоловічі” та “жіночі” слова, повністю зникли з ужитку японців (Окамото, 1995, с. 297–325).

У вживанні нейтрально-ввічливих форм виділяють такі особливості:

- У спілкуванні з друзями студенти обох статей не вживають нейтрально-ввічливої присудкової форми на *です, ます*, але всі без винятку вживали *です, ます* і навіть *でございます* в розмові зі старшими.
- Вживання нейтрально-ввічливих форм найменш поширене серед студентів чоловіків, а найбільше — серед студенток, жінок середнього та старшого покоління.
- Рівень ввічливості форм жінок старшого покоління перевищує показник молодшого покоління

Хоча префікси ввічливості присутні в мовленні жінок різного віку, чоловіки з віком схильні зменшувати кількість префіксів ввічливості, а жінки, навпаки, збільшувати. Згідно з дослідженням, проведеним японськими вченими в 1989 році,

використання ввічливих префіксів було особливо високим серед жінок у віці після 50 і від 20 до 30 років. У віці 20 років жінки виходять на роботу і через свій вік і низький соціальний статус змушені підкреслювати перевагу співрозмовника на підлеглих позиціях. Найменший відсоток ввічливості відмічено у віковій категорії від 30 до 50 років. Після одруження, звільнення з роботи та відсутності потреби у виразах вищого рівня ввічливості потреба у щоденному вживанні ввічливості відпадає. Це свідчить про те, що саме вік і статус є найважливішими факторами, коли йдеться про ввічливе використання мови.

Висновки до другого розділу

У другому розділі були розглянуті інтонаційно-фонетичні та лексико-граматичні відмінності між чоловічим та жіночим мовленням в японській мові. Було проаналізовано дослідження, що виявили різні особливості мовлення жінок та чоловіків в японській мові, зокрема, їхню інтонацію, вживання слів та граматичні конструкції.

Було проаналізовано, різницю в вживанні експресивних часток, іменних суфіксів, особових займенників та рівнів ввічливості між японськими жінками та чоловіками.

ВИСНОВКИ

У даній курсовій роботі нами було досліджено відмінності у вживанні мовних форм та виразів між чоловіками та жінками в мовах, зокрема в японській.

Мова відіграє важливу роль у формуванні гендерних стереотипів та дискримінації, що може мати негативний вплив на соціальне життя та розвиток особистості. Гендерна диференціація мови проявляється у використанні різних лексичних одиниць, граматичних форм та мовних конструкцій, які сприяють утворенню стереотипів та розподілу соціальних ролей. Вона посилює традиційні гендерні ролі, які можуть обмежувати можливості жінок і дівчат. Наприклад, від жінок часто очікують ввічливості та шанобливості в соціальних ситуаціях, у той час як від чоловіків — напористості та впевненості. Це може ускладнити жінкам можливість заявити про себе і досягти успіху у сферах, де домінують чоловіки.

Поділ мовлення на чоловіче і жіноче можна спостерігати в багатьох мовах, але виражене в різному ступені. Це залежить від конкретних культурних і соціальних традицій суспільства, в якому використовується мова. Багато мов мають граматичні та лексичні відмінності за ознакою статі, однак спосіб вираження гендерної диференціації в японській мові унікальний і відображає культуру та традиції країни.

Японія має довгу історію та багату культурну спадщину, яка вплинула на її мову. В японській мові велике значення надається тонкощам і нюансам, і це поширюється на те, як гендерна диференціація виражається в мові. Від використання почесних титулів до відмінювання дієслів - гендерна диференціація присутня в кожному аспекті цієї мови.

Історично склалося так, що японська мова перебувала під сильним впливом китайської, в якій не було гендерної лексики. Проте з часом у японській мові сформувалася своя власна унікальна граматики, що включає гендерну лексику. Ця гендерна мова відображає суспільні норми та очікування японської культури.

Однак зусилля з просування гендерно-нейтральної мови в Японії набирають обертів. Школи та підприємства ухвалюють гендерно-нейтральні мовні політики, а

також зростає рух за використання гендерно-нейтральних займенників і суфіксів у повсякденному житті.

Отже, гендерна диференціація в японській мові є складною та багатогранною темою, яка еволюціонувала з плином часу. Хоча деякі особливості японської мови, такі як використання почесних назв та особових займенників, можуть посилювати гендерні стереотипи, інші аспекти, такі як гендерно-нейтральна мова та зростаюче використання небінарних займенників, кидають виклик традиційним гендерним нормам. Важливо розпізнавати та розуміти нюанси гендерної диференціації в японській мові, особливо в контексті феміністичних та ЛГБТ рухів за інклюзивність та рівність. Досліджуючи історичне та сучасне використання мови в Японії, ми можемо глибше зрозуміти, як мова формує нашу соціальну ідентичність та впливає на наше сприйняття гендеру.

Для тих, хто вивчає японську мову, розуміння гендерних особливостей мови є важливим аспектом володіння мовою. Вивчаючи різну граматику, лексику та вирази, які використовують чоловіки та жінки, учні можуть краще зрозуміти культуру та суспільство Японії.

АНОТАЦІЯ

言語と性は、言語学の比較的新しい分野で、ジェンダーが言語行動やコミュニケーションに与える影響を研究しています。私たちが知るように、言語は人との相互作用の主要なツールの一つであり、文化や社会だけでなく、男女間の差異も反映しています。この学期末レポートでは、日本語のジェンダー差異と男女の話し方の特徴について調べます。

日本語には男性語と女性語の重要な違いがあります。これらの違いを理解することは、言語が文化的なジェンダーに対する態度を形成する上で重要であり、男女同権と包含を促進するために必要です。

私たちの研究の目的は、日本社会における性別の役割やステレオタイプの形成に言語がどのように影響するかを理解するため、日本語における男性と女性の話し方の語彙や文法的特徴を特定することです。この目標を達成するために、文法形式、語彙アイテム、丁寧な形式、およびその他の言語手段の使用を分析しました。

学期末レポートは、はじめに、二つの章、結論、参考文献リストから成り立っています。はじめに選ばれたトピックの関連性と実用的な価値を正当化し、研究の目的と課題を設定し、方法を説明し、仕事の主題と対象を指摘しました。

研究の対象は日本語です。

研究の主題は、女性と男性の話し方の語彙的と文法的な特徴です。

第一章では、言語と性の理論的基盤を調査し、この分野の発展を追跡し、言語学における性別とジェンダーの概念の区別を明確にします。また、女性と男性の話し方の具体的な特徴、語彙的特徴を含めて検討します。

第二章では、日本語における男性と女性の話し方の語彙や文法の違いについて探究します。それは、音韻やイントネーションの違いを強調し、男性と女性の人称代名詞や敬称、敬語の使い方を含めた語彙や文法上の違いを探究します。

研究は、日本語における性差に関する包括的な概観を提供するため、学術論文や本など、多様な情報源に依存しています。学期末レポートで提示された分析と結論は、特に日本語の文脈における言語と性の分野での今後の研究の基礎となり得ます。

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Космеда, Т. А., Карпенко, Н. А., Осіпова, Т. Ф., Саліонович, Л. М., & Халіман, О. В. (2014). Гендерна лінгвістика в Україні: історія, теоретичні засади, дискурсивна практика.

Маслова, Ю. П. (2009). Мовна репрезентація гендеру (Linguistic representation of gender). Наукові записки. Серія "Філологічна", (Вип. 12), 224-233.

Павлюк, В. І. (2016). З історії розвитку гендерної лінгвістики. «Професійна комунікація: мова і культура»: збірник матеріалів III Всеукраїнського науково-практичного вебінару (23 листопада 2016 р.).

Топчій, Л. (2020). Гендерна проблематика у мовознавстві.

Bradley, J. (1998). Men speak one way, women another. In *Language and Gender: A reader* (pp. 26-35). Wiley-Blackwell.

Butler, J. (2011). *Gender trouble: Feminism and the subversion of identity*. routledge.

Coates, J., & Pichler, P. (1998). *Language and gender. A Reader* (2nd ed.) Oxford/Malden: Wiley-Blackwell.

Iwasa, H. (2019). Gender differences in Japanese intonation. *Journal of Phonetics*, 77, 1-17.

Lakoff, R. (1973). Language and woman's place. *Language in society*, 2(1), 45-79.

Nimoto, T. (2020). An acoustic analysis of gender differences in Japanese speech: A comparison of monologue and conversation. *Journal of the Phonetic Society of Japan*, 24(1), 29-38.

Tamaoka, K., Yamaguchi, H. L., Miyaoka, Y., & Kiyama, S. (2010). Effects of gender-identity and gender-congruence on levels of politeness among young Japanese and Koreans. *Journal of Asian Pacific Communication*, 20(1), 23-45.

Obidovna, D. Z. (2022). DISTINCTIVE FEATURES OF MALE AND FEMALE ORAL SPEECH IN MODERN ENGLISH. *International Journal Of Literature And Languages*, 2(10), 14-21.

Okamoto, S. (1995). 'Tasteless' Japanese: less 'feminine' speech among young Japanese women. In K. Hall and M. Bucholtz (Ed.), *Gender articulated: language and the socially constructed self*, 297-325. Routledge.

Tannen, D. (1991). *You just don't understand: Women and men in conversation* (p. 352). London: Virago.

Tannen, D. (1994). *Gender and discourse*. Oxford University Press.

Takashima, R., & Iwao, K. (2019). Gender differences in Japanese voice quality. *Journal of Voice*, 33(2), 182-191.

Usami, M. (2018). Gendered Language Use in Japanese. *Journal of Language and Social Psychology*, 37(6), 787-791.